

30.06.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**30 Haziran 2020
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

30 Haziran 2020 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- İthalat Rejimi Kararına Ek Karar (Karar Sayısı: 2703)
- Bazı Yükseköğretim Kurumlarına Bağlı Olarak Enstitü, Fakülte ve Yüksekokul Kurulması, Kapatılması, Birleştirilmesi veya Adlarının Değiştirilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2704)
- Bazı “İthalat Rejimi Kararına Ek Karar”lar Kapsamındaki Tekstil, Konfeksiyon, Deri, Ayakkabı ve Benzeri Ürünlerde Uygulanan İlave Gümrük Vergileri Hakkındaki 20/4/2020 Tarihli ve 2429 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 2705)
- Yeni Koronavirüs (Covid-19) Nedeniyle Dışsal Etkilerden Kaynaklanan Dönemsel Durumlar Kapsamındaki Zorlayıcı Sebep Gerekçesiyle Kısa Çalışma Uygulanan İşyerleri İçin Kısa Çalışma Ödeneğinin Süresinin Uzatılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2706)
- 22/5/2003 Tarihli ve 4857 Sayılı İş Kanununun Geçici 10 uncu Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarında Belirtilen Sürelerin Bir Ay Uzatılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2707)
- Kurucu Vakfına Kayyım Atanan ve Garantör Üniversitesi Tarafından Yapılan Denetimler Sonucunda Mevcut Mal Varlığıyla Eğitim ve Öğretim Faaliyetlerini Sürdüremeyeceği Tespit Edilen ve Bu Durumu Yükseköğretim Kurulunca Onaylanan İstanbul Şehir Üniversitesinin Faaliyet İzninin Kaldırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2708)

ATAMA KARARI

- Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii A.Ş. Genel Müdürlüğünde Açık Bulunan Yönetim Kurulu Üyeliğine, Aziz AKSOY’un Atanması Hakkında Karar (Karar: 2020/310)

YÖNETMELİKLER

- Otopark Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Yıldız Teknik Üniversitesi Biyomekatronik ve Robotik Sistemler Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

TEBLİĞLER

- Büyük Endüstriyel Kazalarla İlgili Hazırlanacak Büyük Kaza Senaryo Dokümanı Tebliği
- 2020 Yılı Mayıs Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi
- 2020 Yılı Mayıs Ayına Ait Tamamlama Vizesi Yapılan Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi
- 2020 Yılı Mayıs Ayına Ait İptal Edilen Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi

KURUL KARARI

- Çevre Şehircilik Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün 11/06/2020 Tarihli ve 2020/1 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 3/6/2020 Tarihli ve 2015/19917 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 3/6/2020 Tarihli ve 2017/37725 Başvuru Numaralı Kararı

YARGITAY KARARI

- Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 29/11/2019 Tarihli ve E: 2018/5, K: 2019/6 Sayılı Kararı

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Kısa çalışma ödeneği 1 ay uzatıldı

Cumhurbaşkanı Erdoğan, kısa çalışma ödeneğinin 1 ay uzatıldığını, nakdi ücret desteğinin de devam edeceğini açıkladı. İşverenler sürenin en az 3 ay uzatılmasını talep ediyordu.

DÜNYA/ANKARA

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, kabine toplantısının ardından yaptığı açıklamada, kısa çalışma ödeneğinden yararlanmak amaçlı olarak zorlayıcı sebep ilanına ilişkin sürenin ve işçi çıkarmayı yasaklayan düzenlemenin 1 ay uzatıldığını açıkladı. Çalışmayan ve yasa öncesi işten çıkarılanlar için nakdi desteğin süresi de 1 ay uzatıldı. İşveren kesimi sürenin en az 3 ay uzatılmasını talep ediyordu. Geniş bir kesim de 2020 boyunca kısa çalışma ödeneğinden yararlanmayı talep etmişti. Cumhurbaşkanı Erdoğan açıklamasında Türkiye'nin COVID-19 salgını döneminde Türkiye'nin sağlık alanında olumlu ayrıştığını, ekonomik olarak da güçlü bir seviyede bulunduğunu belirtti.

Erdoğan “Haziran ayıyla ilgili öncü veriler, ekonominin çok güçlü bir toparlanma sürecinde olduğunu gösteriyor. Haziran ayının ilk üç haftasında ihracatımız artış gösterdi. Turizm sektörünün en azından bir kısmını kurtarmak için çalışıyoruz. Bu alanda da müjdeli haberler bekliyoruz” açıklamasını yaptı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı kısa vadede uygulanacak bazı ekonomik-sosyal kararlar şöyle:

- Kısa çalışma ödeneği, çalışmayanlar için nakdi destek ve sözleşme fesih yasağı 1 ay uzatılacak. İşten çıkarma yasağı 17 Temmuzda, kısa çalışma ödeneğine sınırlama olmaksızın başvuru hakkı 30 Haziran itibariyle bitiyordu.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı, 35 milyon TL'lik “Sürekli Kişisel Gelişim” temalı STK'ların yararlanacağı iletişim, spor, kültür ve sanat faaliyetleri için proje teklif çağrısına çıkıyor.
- Devlet korumasındaki 926 genç ve 274 şehit ve gazi yakını kamuda işe alınacak.
- Irak'a, Türkmenlerin talebi olan tıbbi yardım malzemesi gönderilecek.

Çoklu baro düzenlemesi kanun teklifi Meclis'e veriliyor

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, çok sayıda il barosunun tepkisine ve eylemine neden olan düzenlemenin 30 Haziran günü TBMM'ye gönderileceğini açıkladı. Erdoğan tartışma yaratan düzenlemeye karşı gösterilen tavrı reformu engelleme çabası olarak niteledi. Erdoğan, “Bizim hukuki düzenlemeyi yapmak yasama olarak meclisin asli görevi. Temsil düzeyi yüksek bir baro yapısı oluşturmakta kararlıyız. Çoklu baro yönetimi üzerinde duruyoruz. Milletvekili arkadaşlarımız kanun teklifini 30 Haziran'da veriyorlar” dedi.

Fahiş fiyat ve stokçulukla mücadele dönemi

Artık Koronavirüs salgını gibi zor günde fırsatçılık yapmaya kalkan, fahiş fiyata ve stokçuya büyük ceza var.

30 Haziran 2020

COVID-19 salgınının önlenmesi ve etkilerinin azaltılması amacıyla sosyal ve ekonomik hayata ilişkin alınan tedbirler kapsamında, 7244 sayılı “Covid-19 Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 14. Maddesi ile; Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında, üretim ve tedarik zincirinin tüm aşamaları ile nihai tüketiciye yapılan satışlarda, girdi maliyeti ve döviz kuru artışı gibi haklı bir gerekçe olmaksızın makul olmayan fiyat artışları ile stokçuluk yasaklanmıştır.

6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna eklenen Ek 1. Madde gereğince üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler tarafından mal veya hizmetin satış fiyatında fahiş artış yapılamayacak, piyasada darlık yaratıcı, piyasa dengesini ve serbest rekabeti bozucu faaliyetler ile tüketicinin mallara ulaşmasını engelleyici faaliyetlerde bulunulamayacaktır.

Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu, fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamalarına karşı piyasa dengesini ve tüketicileri korumaya yönelik gerekli tedbirleri alacak, bunların uygulanmasını sağlayacak, denetim ve inceleme yapacaktır.

-Bir mal veya hizmetin satış fiyatında fahiş artış yapıldığının tespiti durumunda on bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar,

-Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler tarafından piyasada darlık yaratıcı, piyasa dengesini ve serbest rekabeti bozucu faaliyetler ile tüketicinin mallara ulaşmasını engelleyici faaliyetlerde bulunulduğunun(stokçuluk) tespiti durumunda ise elli bin Türk lirasından beş yüz bin Türk lirasına kadar, idari para cezası verilecektir.

İdari para cezasının belirlenmesinde; işlenen fiilin ağırlığı ve haksızlık içeriği, işletmenin türü, büyüklüğü ve bulunduğu sektör, fahiş fiyat artışı ve stokçuluk faaliyetinden sağlanan menfaat ile daha önce aynı konuda idari para cezası uygulanıp uygulanmadığı gibi hususlar dikkate alınacaktır.

Kanuna eklenen madde ile ayrıca, fiyat artışı ve stokçuluk uygulamalarına yönelik düzenleme ve denetim yapmak amacıyla Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu oluşturulması düzenlenmiş, bu düzenleme gereğince hazırlanan “Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Yönetmeliği” 28 Mayıs 2020 tarihli Resmî Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Olağanüstü hâl, afet ve ekonomik dalgalanma dönemleri ile diğer acil durumlarda üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler tarafından satışa sunulan ve kamunun beslenme, sağlıklı yaşama ve korunma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için zorunlu olan mal ve hizmetlerin fiyatında girdi ve diğer üretim maliyetlerindeki artış gibi haklı bir sebebe dayanmaksızın yapılan aşırı ve adil olmayan artış “Fahiş fiyat artışı” olarak tanımlanmıştır.

Olağanüstü hâl, afet ve ekonomik dalgalanma dönemleri ile diğer acil durumlarda üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin piyasada darlık yaratan, piyasa dengesini ve serbest rekabeti bozan faaliyetleri ile tüketicinin mallara ulaşmasını engelleyen faaliyetleri ise “Stokçuluk” olarak değerlendirilecektir.

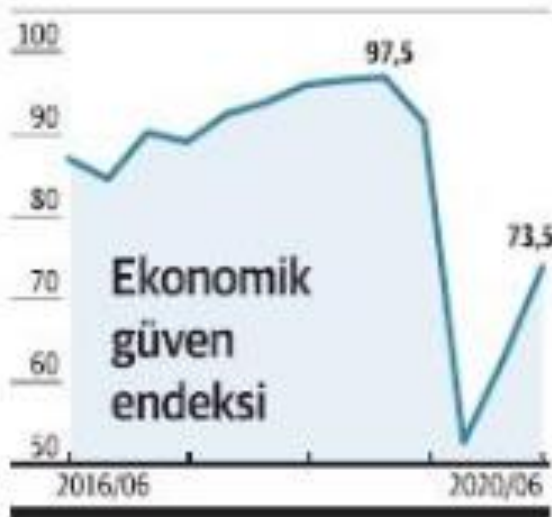
Kanunda belirtilen yükümlülöklere aykırı hareket ettiğı tespit edilen üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler hakkında verilen idari para cezası kararları kamuoyunun bilgilendirilmesi ve aydınlatılması ile mal ve hizmet piyasasındaki tarafların ekonomik çıkarlarının korunması amacıyla Bakanlıkça açıklanabilecektir.

Ticaret Bakanlığına veya il müdürlöklörüne; dilekçeyle, şikâyet sistemi üzerinden veya diğer elektronik başvuru yöntemleri ile yapılacak başvurular, il müdürlüğünce ön incelemeye alınacak ve bu inceleme sonucunda düzenlenen rapor, on üç üyeden oluşan Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu’na savunmalar da göz önünde bulundurulmak suretiyle değerlendirilerek karara bağlanacaktır.

Türkiye önemli “yabancı yatırımcı” ülkelerden biri

2002'den bu yana 160 milyar dolar doğrudan yatırım çeken Türkiye'nin aynı dönemde yurtdışına doğrudan yatırımları 47,3 milyar doları buldu.

Pandemi nedeniyle nisanda şok düşüşle tarihi dip seviyesini gören Ekonomik Güven Endeksi, mayısın ardından haziranda da yükseliş kaydetti. Yüzde 19,1 artışla 73,5 değerine yükselen endeks, bu seviyesiyle şubat ayı değerinin hala 24 puan altında bulunuyor. Türkiye'nin ekonomik büyümede araç olarak belirlediği “uluslararası doğrudan yatırımlar” konusunda 2002'den bu yana gelişme katetse de çektiği yatırımlara kıyasla yüksek sayılabilecek oranda yurt dışına yatırım da yapıyor. Merkez Bankası'nın gayrimenkul hariç net sanayi-hizmetler sektöründeki yatırımlarının izlendiği verilerde, 2002'den bu yana Türkiye'ye 160 milyar 584 milyon dolar doğrudan yatırım geldi. Buna karşılık aynı dönemde 47 milyar 346 milyon dolar Türkiye'den yurt dışına doğrudan yatırım yapıldı. Gelen yatırımların yüzde 30'u kadar yurt dışına yatırım yapıldı. Aralarında Avrupa ülkelerinin de bulunduğu bazı ülkelere Türkiye'ye gelen yatırımlardan çok fazla Türkiye'nin sermaye ihraç ettiği ülkeler de oldu. Bulgaristan'dan gelen yatırımın yüzde 460'ı oranında, Malta'nın yüzde bin 542'si oranında, Romanya'nın yüzde 2188'i oranında Türkiye'den bu ülkelere yatırım gitti. Türkiye'nin son dönemde aldığı yabancı yatırım gayrimenkul yatırımlarına rağmen azalıyor. Hatta Nisan verisinde uzun sürenin ardından giden yatırım, gelen yatırımların üzerinde gerçekleşti.

Türkiye yabancı sermaye yatırımı 2002-2019 seçilmiş ülke grupları ve ülkeler

	Türkiye'den yurt dışına yatırım	Türkiye'ye yatırım	Fark	Giden yatırımın gelen yatırıma oranı
AVRUPA	29.832	117.263	87.431	25,44
Almanya	2.790	9.905	7.115	28,17
Bulgaristan	189	41	-148	460,98
Fransa	248	7.450	7.202	3,33
Hollanda	13.762	25.502	11.740	53,96
İngiltere	2.969	11.163	8.194	26,60
İrlanda	742	619	-123	119,87
Malta	1.314	242	-1.072	542,98
Yunanistan	133	6.842	6.709	1,94
Diğ. Avrupa ülkeleri	2.564	6.348	3.784	40,39
Afrika	896	496	-400	180,65
Kuzey Afrika	750	105	-645	714,29
Amerika	6.535	13.546	7.011	48,24
Kuzey Amerika	6.402	12.651	6.249	50,60
ABD	6.294	12.106	5.812	51,99
Asya	10.017	28.535	18.518	35,10
Yakın ve Ortadoğu ülkeleri	8.347	20.355	12.008	41,01
İran	165	106	-59	155,66
İsrail	20	406	386	4,93
Körfez ülkeleri	1.221	11.215	9.994	10,89
Azerbaycan	6.645	6.988	343	95,09
Toplam dünya	47.346	160.584	113.238	29,48

Türkiye’de yabancı doğrudan yatırımlarda son yıllarda düşüş eğilimi sürüyor. Gayrimenkul satışlarıyla son belirli bir seviye korunsa da özellikle covid-19 salgını sonrası bütün dünyayla birlikte Türkiye’de de yatırımlar sert bir gerileme gösterdi. Nisan ayında gayrimenkul dahil hesaplamada Türkiye’nin yurt dışına yaptığı yatırımlar, gelen yatırımların üstüne çıktı.

Diğer yandan, 2002-2019 dönemine bakıldığında Türkiye’nin çektiği yatırımın yaklaşık yüzde 30’u kadar yurt dışına yatırım yaptığı görüldü. Tutar olarak da 47 milyar 346 milyon dolarlık bir büyüklüğe ulaşıldı. Aralarında AB ülkelerinin de bulunduğu bazı ülkelere Türkiye’ye yaptığı yatırımlardan fazla yatırım yapıldı. Bunlar, Malta, Bulgaristan, İrlanda, Macaristan, Romanya, İzlanda, Lichtenstein, Arnavutluk, Hırvatistan, Bosna-Hersek, Mısır, Fas, Tunus, Cezayir oldu. Genel olarak Türkiye ekonomisine kıyasla daha zayıf olan ekonomilerde Türkiye’nin yatırımcı olduğu gözlemlendi. Türkiye’nin en büyük yatırım yaptığı ülkeler arasında Irak da yer aldı.

Güçlü ekonomilerden ABD’de, Türkiye’ye gelen yatırımların yarısı kadar Türkiye’den bu ülkeye doğrudan yatırım yapılması dikkat çekti. Türkiye’ye Yunanistan’dan yapılan 6.7 milyar dolar yatırımla, Avrupa’nın güçlü ekonomilerine yakın yatırım yaptığı da belirlendi.

Sigorta priminin yüzde 22,5'i işverenden yüzde 15'i işçiden

Türkiye’de ve OECD ülkelerinde prim oranları karşılaştırıldığında Türkiye’deki prim oranlarının yüksekliği işçi maliyetlerini artıran en önemli kalemden biri olarak ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde sigortalı çalıştırıyorsanız karşılaşacağınız prim oranları, prime esas kazanç matrahının üzerinden yüzde 37,5’i (işveren ve işçi payı olmak üzere) olarak ortaya çıkıyor. Bu oran ile Türkiye OECD ülke ortalamasının üzerinde yer almaktadır.

Sigorta Kolları	İşveren	İşçi	Toplam
Uzun Vadeli Sigorta Kolları	%11	%9	%20
Kısa Vadeli Sigorta Kolları	%2	-	%2
Genel Sağlık Sigortası	%7,5	%5	%12,5
İşsizlik Sigortası	%2	%1	%3
TOPLAM	%22,5	% 15	% 37,5

Prim oranı

Estonya	33	İzlanda	15,35
Fransa	28,4	OECD	
İtalya	26,53	ORTALAMASI	15,8
Litvanya	26,08	Slovenya	15,05
İspanya	25,58	Japonya	14,4
Letonya	24,09	Türkiye	13
Çekya	24,08	Belçika	12,54
Portekiz	23,75	Avustralya	9,5
Macaristan	19,5	Lüksemburg	9,15
Slovakya	19,2	İrlanda	8,6
Almanya	19,05	Meksika	8,1
Finlandiya	18,71	A.B.D	7,55
İsveç	18,06	Hollanda	6,27
Yunanistan	17,88	Güney Kore	5,2
Polonya	16,66	Kanada	4,95
Norveç	16,1	Şili	2,35
İngiltere	15,7	İsrail	2,08

Negatif reel faizde üçüncüyüz

Borsa İstanbul'da yerli yatırımcı sayısının haziran sonunda 2 milyona ulaşması bekleniyor. Mayısta 1.5 milyon sınırı aşılmış yerli yatırımcı yabancıların payı yüzde 51'lere düştüğü Borsa İstanbul'da yükselişin de kaynağı oldu. Borsa İstanbul'da 19 Mart'tan bu yana 232 hissenin yer aldığı BIST TUM endeksi yüzde 90 yükseliş ile en iyi performansla imza attı. Aynı dönemde BIST100 endeksi de yüzde 35 yükselmeyi başardı. Yerli yatırımcının borsaya yönelmesinin en büyük nedeni ise negatif reel faiz getirisi oldu.

Türkiye negatif faiz veren ülkeler arasında üçüncü sırada bulunuyor. Birinci yüzde 2296,6 enflasyon oranına karşı politika faizi yüzde 39,78 olan Venezuela. Venezuela'nın faiz enflasyon farkı 2256,82 puan. İkinci yüzde 42,1 enflasyon oranına karşın yüzde 38 politika faizine sahip Arjantin. Arjantin'de faiz enflasyon farkı 4.10 puan. Türkiye'de enflasyon yüzde 11,39 iken politika faizi yüzde 8,25, enflasyon faiz farkı 3.14 puan. İran'da faiz enflasyon farkı 3, Polonya'da 2.80, Şili'de 2.30, Avustralya'da 1.95, Hindistan'da 1.84, Norveç'te 1.30 puan olarak belirleniyor.

Bunun yanı sıra yine 17 Mart'ta borsada yabancı payı yüzde 60,5 seviyesinde BIST 100 endeksi ise 81 bin 936 puan civarındaydı. Şu an BIST100 endeksi 115 bin puanın üzerinde ve yabancı oranı yüzde 51,8 seviyesinde. İşte bu fark da yerli yatırımcının borsada ne kadar etkili olduğunu ortaya koyuyor.

Negatif faiz veren ilk on ülke (%)

Ülkeler	Faiz oranı	Enflasyon oranı	Faiz enflasyon farkı (puan)
Venezuela	39,78	22296,6	-2256,82
Arjantin	38	42,1	-4,10
Türkiye	8,25	11,39	-3,14
İran	18	21	-3,0
Polonya	0,1	2,9	-2,80
Şili	0,5	2,8	-2,30
Avustralya	0,25	2,2	-1,95
Hindistan	4	5,84	-1,84
Norveç	0	1,3	-1,30
Pakistan	7	8,22	-1,22

Analistler, öncelikle yerlinin katkısıyla pandemi döneminde borsanın iyi performans sergilediğine dikkat çekerken dış finansman ihtiyacı olan Türkiye gibi ülkelerde yabancıların payının bu kadar gerilemesinin çok sürdürülebilir olmadığına dikkat çekiyor. Yabancıların iki haftadır süren hisse senedi net alıcı pozisyonunun sürmesinin olumlu olduğunu vurgulayan analistler sayılarının 2 milyona yaklaşması öngörülen yerli yatırımcının bilgilendirilmesi için de başta Sermaye Piyasası Kurumu olmak üzere Borsa İstanbul ve aracı kurumların birlikte çalışması gerektiğini kaydediyor.

Bankacılık sektöründe 5 aylık kâr yüzde 39 arttı

BDDK VERİLERİNE GÖRE AKTİF BÜYÜKLÜĞÜ 5.3 TRİLYON LİRA

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) Mayıs ayı bankacılık sektörü verilerini açıkladı. Buna göre sektörün Ocak-Mayıs karı geçen yıla göre yüzde 39 artarak 27.3 milyar liraya çıktı.

Bankacılık sektöründe krediler (milyon TL)

	Nisan	Mayıs	Değişim (%)
İhracat Kredileri	195.859,54	195.764,09	-0,05
İthalat Kredileri	6.286,48	6.171,56	-1,83
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	22.753,09	21.896,47	-3,76
Diğer Yatırım Kredileri	311.540,69	306.603,66	-1,58
İşletme Kredileri	602.844,30	612.889,10	1,67
Taksitli Ticari Krediler	508.735,26	536.849,46	5,53
İhtisas Kredileri	175.832,30	183.335,61	4,27
Fon Kaynaklı Krediler	10.029,83	10.004,55	-0,25
Tüketici Kredileri	527.494,19	541.576,66	2,67
Kredi Kartları	142.954,77	144.240,53	0,90
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	859,99	903,17	5,02

Bankacılık sektörünün Ocak-Mayıs döneminde net karı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 39 artışla 27.3 milyar liraya yükseldi. Geçen yılın aynı döneminde bankaların net karı 19.7 milyar lira düzeyindeydi. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Mayıs ayına ilişkin bankacılık sektörü verilerini açıkladı. Sektörün aktif toplamı yılsonuna göre yüzde 17,6'luk artışla 5 trilyon 282 milyar liraya ulaştı. Sektörün aktif toplamı 2019 sonuna göre 792 milyar 73 milyon lira arttı.

Kredide yıllık artış yüzde 24 verilere göre sektörün kredileri de geçen sene sonuna göre yüzde 19 artışla 3.16 trilyon liraya çıkarken, kredilerde yıllık bazda artış yüzde 24 oldu. Bankacılık sektörünün mevduatları ise Mayıs sonunda geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 31, 2019 sonuna göre ise yüzde 16 artışla 2 trilyon 94 milyar liraya ulaştı. Sektörün Mayıs'ta kredilerin takibe dönüşüm oranı yüzde 4,54 olurken, sermaye yeterlilik rasyosu da yüzde 19 seviyesinde gerçekleşti. Banka kredilerinin takibe dönüş oranı geçen yılın aynı ayında yüzde 4,18 olarak açıklanmıştı.

BDDK'nın açıklamasında Mayıs 2020 döneminde en büyük aktif kalemi olan kredilerin 3 trilyon 161 milyar 718 milyon TL, menkul değerler 910 milyar 758 milyon TL olarak açıklandı. Geçen yılın sonuyla kıyaslandığında menkul değerler toplamı yüzde 37,8 artış kaydetti. Bankacılık sektörünün, özkaynak toplamı yüzde 11 artışla 546 milyar 248 milyon lira olurken, mayıs ayında sektörün dönem net kârı 27 milyar 328 milyon TL seviyesinde gerçekleşti.

Taksitli ticari kredide yüzde 5,5 artış

Mayısta nisan ayına göre toplam kredilerde yüzde 1,84 artış kaydedildi. Dikkat çeken artış ise taksitli ticari krediler ile müşteri adına menkul değer alım kredilerinde yaşandı. Nisanda 508.7 milyar lira olan taksitli ticari krediler mayısta yüzde 5,52 artışla 536.8 milyar liraya yükseldi. Bunun yanı sıra ihracat garantili krediler mayısta nisana göre yüzde 3,76, ithalat kredileri yüzde 1,82, diğer yatırım kredileri de yüzde 1,5 azaldı. İşletme kredilerinde ise mayısta nisana göre artış yüzde 1,66 olarak belirlendi. Taksitli ticari kredilerin ardından nisandan mayısa en büyük yükseliş yüzde 4,26 ile ihtisas kredilerinde yaşandı. 175.8 milyar lira olan ihtisas kredileri mayısta 183.3 milyar liraya çıktı. Müşteri adına menkul değer alımı kredileri mayısta nisana göre yüzde 5,02 arttı. Nisanda 859 milyon lira iken mayısta 903 milyon liraya çıktı. Tüketici kredilerinde de yüzde 2,66'lık artış var. Tüketici kredileri 541.5 milyar liraya yükseldi. İhracat kredileri ise yerinde saydı.

Ekonomi değil salgın V yapıyor

CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü Faik Öztrak, "İddia ettikleri gibi ekonomi değil ama salgın 'V' yapıyor" dedi. Turizmde Türkiye'nin rakibi olan Yunanistan'da günlük korona hastası sayısının 10'a düştüğünü bildiren Öztrak, şöyle devam etti: "Tedbirleri erken gevşetip, 'Avrupa'dan turist gelecek' diye ellerimizi ovuştururken, salgında riskli ülkeler kategorisine düştük. Saray hükümeti, acelecilik, plansızlık ve öngörüsüzlükle, 'algı operasyonlarıyla her şeyi yönetim' zannederek süreci eline yüzüne bulaştırdı. Geçtiğimiz yılın nisan ve mayıs aylarında, ülkemize gelen ziyaretçi sayısı 7 milyonun üzerindeydi. Bu yılın aynı döneminde, ülkemize gelenlerin sayısı sadece 54 binde kaldı. Yani, turizm sezonu başlamadan bitmek üzere. Sadece Antalya'da turizmden ekmek yiyen yurttaşlarımızın sayısı 700 bin civarında. Bu yurttaşlarımızın büyük bölümü, geçtiğimiz kasım ayından bu yana işsiz. Bu insanlarımız ne yiyecek, ne içecek?"

İş Kanunu'nda olmamasına rağmen çok sayıda yurttaşın 1170 lira gibi bir rakamla ücretsiz izne çıkarıldığını hatırlatan Öztrak, "Ekim ayı ortasına kadar pek çok emekçi, bu komik maaşlarla çalışıyor gibi gösterilecek. Peki, Ekim'den sonra ne olacak? İşçi ve işveren temsilcileri ücretsiz izne çıkarılanların, en az yüzde 30'unun işine geri dönemeyeceğini tahmin ediyor ama bu saray kabinesinin umurunda değil. Kabinlerine kapanmışlar, milletin sesini duymuyor, halini görmüyorlar" dedi.

Senato: “ABD Ordusu, Türkiye’den S-400’ü satın alabilir”

Amerika Birleşik Devletleri Senatosu, ABD’nin 2021 Yılı Savunma Bütçesi Yetkilendirmesi için hazırlanan yasa tasarısına, S-400’ler ile ilgili bir ekleme yaptı.

Amerika Birleşik Devletleri Senatosu tarafından yapılan düzenleme ile ABD Ordusu’na, Türk Silahlı Kuvvetleri envanterinde bulunan ve Rusya’dan tedarik edilen **S-400 Triumf Hava Savunma Füze Sistemi** (HSFS)’ni satın alma yetkisi verildi.

Yasa tasarısına yapılan eklemede şu ifadelere yer verildi:

“a) YETKİ – Bölüm b’ye tabi olarak, **S-400** Füze Savunma Sistemi’nin satın alınması için gerekli olabilecek meblağların, Ordu’ya – burada ABD Ordusu’ndan bahsediliyor – tahsis edilmesine izin verilir.

b) SERTİFİKA GEREKSİNİMİ – a bendindeki bir S-400 Hava Savunma Sistemi satın alma yetkisi; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Savunma Bakanlığı’na ve Dışişleri Bakanlığı’na, ABD tarafından uyumsuz olarak kabul edilen askeri cihazların satın alım veya başka şekilde kullanılmayacağına dair verilecek bir sertifikaya tabidir.”

Yukarıdaki ifadeden; ABD Senatosu’nun, Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı envanterinde bulunan S-400 Triumf Hava Savunma Sistemi’nin ABD Ordusu tarafından satın alınmasını ve böylelikle bu yöndeki ABD – Türkiye gerginliğinin sona ermesini istediği görüşü ağır basıyor. İlk S-400 HSFS filosunu 1.3 milyar ABD Dolar karşılığı satın alan Türkiye, ikinci S-400 HSFS filosunu da 1.2 milyar ABD Doları bedel ile satın alma hakkına sahip.

İŞTE O BELGE

following.

SEC. 114. PROCUREMENT OF S-400 AIR DEFENSE MISSILE SYSTEM FROM REPUBLIC OF TURKEY.

(a) **AUTHORITY.**—Subject to subsection (b), such sums as may be necessary are authorized to be appropriated for the Army for “Missile Procurement, Army” for the purchase of an S-400 missile defense system.

(b) **CERTIFICATION REQUIREMENT.**—The authority to purchase an S-400 missile defense system under subsection (a) is subject to a certification by the Government of Turkey to the Secretary of Defense and the Secretary of State that the proceeds of such purchase will not be utilized to purchase or otherwise acquire military apparatus deemed by the United States to be incompatible with the North Atlantic Treaty Organization.

Türkiye’nin, S-400’ler konusunda ne adım atacağı şu an için belirsizliğini koruyor. Ancak ilgili yasa metnine göre ABD’nin, Türkiye’nin bir daha NATO’ya uyumsuz bir sistem almaması şeklindeki şartı gayet net.

Türkiye’nin S-400 Programı

Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu, Eylül 2017 tarihinde, iki filo (4 batarya) S-400 Hava Savunma Füzesi Sistemi (HSFS) tedariki ile ilgili olarak 2.5 milyar dolar değerinde bir anlaşma imzalamıştı. Bu kapsamda ilk S-400 filosuna ait komponentler, 2019 yılı içerisinde Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı’na teslim edilmiş ve buna müteakiben de kurulum ile test faaliyetleri başlatılmıştı. 1.3 milyar ABD Doları tutara sahip ilk S-400 filosunu teslim alan Türkiye, 1.2 milyar ABD Doları değerindeki ikinci S-400 filosunun siparişini henüz vermedi.

Ali Ekber YILDIRIM

30 Haziran 2020

Koronavirüs günlerinde köyde yaşam

Bir kaç gündür Afyonkarahisar'ın Sinanpaşa İlçesi'ne bağlı Güney Köy'deyiz. Köy dediğimize bakmayın, 2012 yılına kadar burası beldeydi ve belediyesi vardı. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2011 yılında yaptığı adrese dayalı nüfus sayımı sonuçlarında beldenin nüfusunun 1877 olduğu tespit edildi. Belde statüsünü kaybedecekti. Yakındaki 231 nüfuslu Çalışlar Köyü ile birleşme kararı alındı. Çalışlar Köyü'nde yapılan halk oylamasında birleşme kararı çıktı. Bu karar Güney Belediye Meclisi tarafından kabul edildi ve Çalışlar Köyü, Güney'in mahallesi oldu. Buna rağmen, Güney Beldesi köy yapıldı. Belediye kapatıldı.

Güneyliler 2012 yılında hukuki süreci başlattı. Mahkeme, temyiz süreci derken 6 yılın sonunda 2018'de yargı kararı ile Güney'in belde olması kabul edildi. Güneyliler haklı çıktı. Geçen yıl Yerel Seçim öncesinde 2 Haziran 2019'da Güney'de belediye seçimi yapılacağı sözü verildi. Sonra bu tarihe yetişmeyeceği belirtilerek 23 Haziran 2019'da İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimleri ile aynı gün yapılacağı ifade edildi. Ancak verilen söz tutulmadı ve seçim bugüne kadar yapılmadı. CHP Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın Ankara'daki yoğun çabalarına rağmen sonuç alınamadı.

Yargı kararı neden uygulanmıyor?

Güneyliler yargı kararının yerine getirilmesini ve belediye seçimlerinin bir an önce yapılmasını bekliyor. Güney'de yaşayanlardan bazıları konunun Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a anlatılmadığını ve sümen altı edildiğini iddia ediyor.

Güney'de yaşayanlar haklı olarak daha önce aldıkları belediye hizmetlerinin aksatılmadan verilmesini istiyor. Yol, altyapı, eğitim alan çocuklar için daha önce belediyenin verdiği servis desteği, çöplerin haftada bir değil bir kaç kez toplanması ve daha birçok hizmetin yeniden açılacak Güney Belediyesi tarafından sağlanmasını bekliyor. Daha da önemlisi yargı kararının uygulanmasını istiyor.

Buraya gelmişken her gün farklı bir köye giderek bölgeyi daha iyi tanımaya, tarım ve kırsaldaki gelişmeleri yerinde görerek yaşayanlardan öğrenmeye çalışıyoruz.

300 haneli köyün 270'i boş

Ankara Karayolu üzerinde olan Güney'den çıkıp İzmir'e doğru birkaç kilometre gittikten sonra Çiftlik Köyü'ne ulaştık. Köyün içerisinden geçerek Uşak Banaz'a bağlı Karaköse Köyü'ne vardık. Köyün ilerisinde Devlet Su İşleri'nin yaptığı sulama amaçlı gölet var. Gölette kiralama yoluyla alabalık yetiştiriciliği yapılıyor. Gölet civarında oturacak veya balık yenilecek bir yer yok. Arabasıyla gelenler balık satın alıp geri dönüyor. Alabalığın tanesi 5 liradan satılıyor. Kaç tane istiyorsanız, oradaki yetiştirici küçük bir kayıkla gidip gölün ortasındaki kafesten balıkları alıp geliyor. Gölet dönüşü Karaköse Köyü yakınındaki merada hayvanlarını otlatan 62 yaşındaki Bayram Gökalp ile konuştuk. Karaköse Köyü «gurbetçi köy» olarak biliniyor. Köy 300 haneli ama evlerin çok büyük bölümü boş, sadece 30 hanede yaşayan var. Diğer evlerin sahipleri Avrupa'da yaşıyor. İzmir, Uşak, Turgutlu'ya göç edenler de var.

Emekli çiftçi, şehirdeki çocuklarına destek oluyor

Bayram Gökalp'in ilginç bir yaşam öyküsü var. Köyden arkadaşlarıyla İsviçre'ye çalışmaya gidiyor. Birkaç yıl inşaat işinde çalışıyor. Sonra çalışma izinleri olmadığı için Türkiye'ye geri gönderiliyorlar. Döndükten sonra Uşak'ta bir altın madeninin inşaatında çalışıyor ve emekli olduğunda da köyüne dönüyor. Köydeki diğer birçok

kişi gibi emekli maaşı ile rahatlıkla geçinebilir. O çalışmayı çok seviyor. Hayvancılık yapıyor.

Karaköse’de kendisi gibi hayvancılık yapan 7-8 kişi olduğunu söyledi. Her birinin 10-15 büyükbaş hayvanı var. Eskiden 50’den fazla koyun sürüsü olduğunu, hayvancılık yapanların daha çok olduğunu anlattı. Köyün meraları geniş. Hayvancılığa uygun. Fakat insanların çalışmak istemediğini bir kaç kez tekrarlayan Bayram Gökarp, kendisinin de 4 çocuğı olduğunu ama hiçbirisinin köyde kalmadığını ve bu işi yapmak istemediğini söylüyor.

“Benden sonra bu iş bitecek” diyor. Köyde bunca olanak varken, memuriyetin çiftçiliğe tercih edilmesini anlayamadığını söyledikten sonra başlıyor anlatmaya:

“Emekli maaşımız var. Burada emekliler hep yatıyor. Burada para harcayacak yer yok. Şehirdeki çocuklara para gönderiyoruz. Çocuklar geçinemeyince ne yapacağız destek olacağız. Buraya gelin bir ay çalışın diyoruz. Gelen olmuyor. Bayramlarda gelip bir gün sonra “biz gidelim” diyorlar. “Burada internet yok, telefon zor çekiyor, gezilecek yerler yok” diyorlar. İki üç bin lira maaş ile çalışmayı tercih ediyorlar. Çünkü güvenceleri, sigortaları oluyor. Tarımı hayvancılığı kimse istemiyor.

Hayvancılık zor değil, yeme para yetiştirmek zor

Aslında onlar da haklı. Girdiler çok pahalı. Mazot, gübreye para yetişmiyor. Ben hayvancılık yapıyorum. Yeme para yetmiyor. Firma torba torba yem getiriyor. Almak zorundasın. İhtiyacın olmasa da almak zorundasın. Yemi almazsan sütünü almıyorlar. Yeme peşin para veriyorsun, sütün parası bir ay sonra. Yemin çuvalı 120 lirayı buldu. Hayvancılık zor değil, yeme para yetiştirmek zor.”

İneklerinin günlük ortalama 20-25 litre süt verdiğini, litresini 2 liraya sattığını belirttikten sonra; “Süt hayvancılığı daha kârlı. Sütten, buzağıdan para kazanıyorsun. Besi öyle değil. Geçenlerde bir hayvanımı kestim, kilosuna 20 lira dediler. Pideciye 26 liradan satabildim” dedi.

Hemen her köyde duyduğumuzu Bayram Gökarp de tekrarladı: “Buralarda malcı (hayvancılık yapan) deyince kız vermiyorlar. Kızlar da evlenecekleri kişinin köyde çalışmasını, hayvancılık yapmasını istemiyor. Köyde çalışmayacak, 2-3 bin lira maaşla şehirde çalışacak” diyorlar.

Elindeki değnekle uzaktaki büyük bir tarlayı gösteriyor. Orayı İstanbul’dan birisi internetten satın almış. Soğan, sarımsak ekmiş. İngiltere’ye gönderecek diyorlar. Bir de oradan Ankara’ya yüksek hızlı tren geçecek diye tarlaları toplayanlar var.

Bayram Gökalp'in anlattığına göre, köyde bakkal bile yok. Koronavirüs çıkınca köye her gün manav geliyor. Haftada bir Dumlupınar veya Güney'deki pazara giderek ihtiyaçlarını aldıklarını söylüyor.

Özetle, beklenenin aksine üretim amacıyla köye dönüş pek yok. Şehirde yaşayıp köyde evi olanlar, koronavirüs sürecinde köye gelmiş. Soğuk hava nedeniyle bu sene sebze ekimi gecikmiş. Güney'de marketler eve servis yapıyor. Köyde yaşayanlar telefonla sipariş veriyor; 4 kilo tarla domatesi, 3 kilo salatalık, 1 kilo biber... market kapıya kadar getiriyor.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Abdullah Gül neden konuştu?

29 Haziran 2020

1- AK Parti'de görev üstlenmiş eski bakanlardan oluşmasın. Böylece AK Parti'den ayrılanların kurduğu parti yerine yeni bir parti imajı verilmek istenmişti. Ayrıca eski bakanların bagajlarının yeni partiye taşınmasına engel olmuşlardı. Sadullah Ergin ve Nihat Ergün hariç.

2- Ali Babacan'ı gölgelememek için Abdullah Gül'ün geride durması kararı alınmıştı. Böylece arka planda Abdullah Gül'ün gerçek lideri olduğu, Ali Babacan'ın ise emanetçi konumuna düştüğü bir tablo istememişlerdi.

Eski Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Karar gazetesindeki röportajını görünce aklıma bazı sorular üşüştü.

Ali Babacan'ı gölgelememek için kendini geriye çeken Abdullah Gül neden öne çıkmak istedi? Ali Babacan'ın yetersiz kaldığını düşündüğü için mi, yoksa Ali Babacan'ın tahmin ettiğinden daha fazla öne çıktığını gördüğü için mi?

Ali Babacan'ı gölgelemeyeyim derken, kendisinin gölgede kaldığını mı düşündü? Cumhurbaşkanlığı senaryolarını konuşurken AK Parti'den yetkili bir isim "Millet ittifakının cumhurbaşkanı adayının Abdullah Gül değil, Ali Babacan olduğunu düşünüyorum" demişti.

Abdullah Gül durup dururken konuşma ihtiyacı hissedince, yoksa bu öngörü doğru mu çıkıyor diye düşünmeden edemedim.

Abdullah Gül'ün, her derdin devası olarak sunduğu parlamenter sistemin en büyük mağduru kendisi olmuştu.

Özal'dan ve Demirel'den daha fazla oy alarak cumhurbaşkanı seçildiği halde 367 kararı ile cumhurbaşkanı olması engellenmişti.

Bakanı olarak görev yaptığı Refahyol hükümeti, parlamento içindeki ayak oyunları ile yıkılmak istenmişti. Koalisyon ortağı DYP bölünüp DTP kurulmuş, Refahyol'u Meclis'te deviremeyenler 28 Şubat sürecini başlatmış, seçilmiş Başbakan Erbakan'ı istifa ettirmişlerdi.

Abdullah Gül'ün Erbakan'a eşlik ettiği Genelkurmay ziyareti sırasında bir general Başbakan'a omuz atmıştı.

Parlamenter sistem döneminde Refah Partisi ve Fazilet Partisi kapatılmıştı. Abdullah Bey'in Kanal 7 televizyonunda başörtüsüyle ilgili bir

konusması kapatma delilleri arasında yer almış, parti yönetiminde yer alanlarla birlikte Gül'ün de mal varlığı dondurulmuştu.

Bu kadar yeter mi?

MÜMTAZ'ER FORMÜLÜ

Mümtaz'er Türköne, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin attığı bir tweet'le gündem oldu.

Bahçeli'nin tweet'inde söz ettiği Mustafa Türköne, Ankara'nın yoksul bir ilçesi olan Mamak'ta şehit edilmiş bir ülkücü. Bahçeli şehadetinin 41. yılında Mustafa Türköne'yi anarken, "Mümtaz'er Türköne'nin davası tekraren ve titizlikle değerlendirilmelidir" demişti. Bahçeli ikinci bir tweet daha attı. Mümtaz'er Türköne'nin suçlu olup olmadığına yargının karar vereceğini, kendisinin adil ve hakkaniyetli yargılama talep ettiğini söyledi. Ama geçmişte kendisine eleştirilerde bulunduğunu hatırlattığı Mümtaz'er Türköne hakkında sıcak ifadeler kullanmayı sürdürdü. Büyüklük bunu gerektirir. Geçmişe dönüp eski defterleri açmak küçüklere yakışır ama büyük insanlar buna tenezzül etmez.

TAHLİYE FORMÜLÜ

Mümtaz'er Türköne'nin Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaretten aldığı hapis cezası da var. Ama asıl büyüklük izzetinefsine zor gelen birisinin adalet hakkını savunabilmektir.

Mümtaz'er Türköne için bir formülden söz ediliyor. Türköne, FETÖ üyeliğinden 10 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Zaman gazetesindeki bazı yazıları delil olarak görülen Türköne, yaklaşık 4.5 yıldır hapiste. Dosyası temyiz aşamasında olan Türköne için şöyle bir formül konuşuluyor. Türköne'nin terör örgütü üyeliğinden değil, terör örgütü üyesi olmadığı halde onu meşru göstermek, teşvik etmek ve propagandasını yapmak suçundan dolayı cezalandırılması gerektiği savunuluyor. Mümtaz'er Türköne dosyasını inceleyen savcı da yerel mahkemede o yönde değerlendirme yapmış. Mümtaz'er Türköne, Terörle Mücadele Yasası'nın 7. maddesinin birinci fıkrasına ve TCK'nın 314. maddesine göre 10 yıl hapis cezasına çarptırıldı. O nedenle bir süre daha hapis yatması gerekiyor. Ancak temyizde bozulur da 7. maddenin ikinci fıkrasındaki terör propagandası yapmaktan ceza alırsa, yattığı hapis cezaları dikkate alınarak cezaevinden çıkma imkânı doğacak. İki ceza arasında bir fıkra var ama biri hapiste tutuyor, diğeri tahliye ediyor. Dileğim, Mümtaz'er Türköne'nin bir önce özgürlüğüne kavuşması...

ÇOKLU BARO TEKLİFİ MECLİS'E SUNULUYOR

ÇOKLU baro kurulmasına imkân veren teklif, bugün AK Parti ve MHP milletvekillerinin ortak imzasıyla Meclis Başkanlığı'na verilecek. Cumhurbaşkanı Erdoğan da "Daha demokratik bir baro yapısında kararlıyız" dedi.

Teklif göre;

1- 5 binin üzerinde üyesi bulunan barolarda 2 bin üye ile yeni baro kurulabilecek.

2- Her baroya 2 delegenin verildiği sistem değiştirilecek. Her baroya 3 delege verilecek. Başkanlar doğal delege olacak.

3- Seçimlerde nispi temsil sistemine geçilmeyecek, çarşaf liste uygulaması devam edecek.

4- 300 üyeye bir delegenin verildiği sistem değişecek. 5 bin üyeye bir delege verilecek.

AK Parti ve MHP kararlı. Teklifin Meclis tatile girmeden önce çıkarılması hedefleniyor. Çoklu baro sistemine karşı çıkan İstanbul Barosu öncülüğündeki barolar da çıkarmamakta kararlı. Çoklu baro teklifinin Meclis'e sunulduğu saatlerde, İstanbul Barosu çoklu baro düzenlemesine karşı Çağlayan Adliyesi'nin önünde miting düzenleyecek.

Bakalım kimin dediği olacak...

Bankalarda risk var mı?

Esfender KORKMAZ

30 Haziran 2020

Kredi derecelendirme kuruluşları, Dünya da ağırlaşan ekonomik sorunların aynı zamanda bankaların dönmeyen kredilerini de artıracaklarını tahmin ediyorlar.

Moody'se göre, ekonomik sorunlar bankaya borcu olanların geri ödeme kapasitesini zayıflatacak ve sorunlu kredi oranı artacaktır. TL'nin değer kaybı bankalarda ilave sermaye bozulması yaratacaktır.

Fitch Ratings, Garanti BBVA, Ziraat Bankası ve Vakıfbank'ın not görünümünü "durağan"dan "negatif"e indirdi. Halk Bankası'nın notunu "B+"dan "B"ye (son derece spekülasyon) indirdi.

Fitch'in değerlendirmesinde, ekonomik sorunlardan daha çok hükümetin kamu bankalarını kullanmasının sorun olarak görüldüğü anlaşıyor.

24 haziranda da **Standart and poor's** Global Raiting , ekonomik sorunlar ve TL 'nin değer kaybı nedeni ile Türkiye Bankacılık sektöründe sorunlu kredilerin önümüzdeki seneye kadar yüzde 20 seviyesini aşacağı tahmininde bulundu.

Bu tahminlere karşılık; borsada işlem gören özel bankalar 9 aylık dönem için yüksek karlar açıkladılar.

Bankacılık sektörünün önünde üç sorun var;

Birisi; Dönmeyen krediler...

Konut ve taşıt kredilerinde konut veya taşıt ipoteği olduğu için, bu kredilerde sorun yaşanmaz. Dönmeyen kredilerde en yüksek oran, KOBİ kredilerinde, yüzde 7,7 'dir. KOBİ'lere 2018 seçimlerinde kredi garanti fonundan garantili krediler verildi. Bu nedenle KOBİ kredilerinde bankaların riski daha az, kredi garanti fonunun riski daha fazladır. Dönmeyen kredilerde ikinci sırayı bireysel kredi kartları alıyor. En yüksek risk gurubu bu kredilerdir. Türkiye zaman zaman yaşadığı kart mağdurları sorununu yeniden yaşayabilir. Ancak bireysel kredi kartlarının toplam kredileri içindeki oranı yalnızca yüzde 7'dir Bu açıdan takipteki kredilerin artması bankalar için fazla sorun oluşturmuyor. (Aşağıdaki Tablo)

KREDİLER-TAKİPTEKİ ALACAKLAR (HAZİRAN)			
	KREDİLER TOPLAM (MİLYAR TL)	TAKİPTEKİ ALACAKLAR (MİLYAR TL)	2/1 (YÜZDE)
KAMU	1.533	44	2,8
YERLİ ÖZEL	916	56	6,1
YABANCI	772	50	6,5
TOPLAM	3 221	150	4,7
KOBİ KREDİLER	806	62	7,7
BİREYSEL KREDİ KARTLARI	110	6	5,6

İkincisi ... Bankaların Dış kredileridir

Merkez Bankasının Nisan ayı verilerine göre, kalan vadeye göre özel sektörün ve Bankaların bir yıl içinde , 42,9 milyar dolar dış kredi çevirmesi gerekiyor. Bu borcun 26,6 milyar doları finansal kesimin, 16,3 milyar doları da özel sektörün dış borcudur.

Türkiye'nin beş yıllık tahvillerinde uluslararası risk primi şu sıralarda 487' baz puandır. Bankalar yüzde 2 faizle borç bulsalar ayrıca yüzde 5'te risk primi olacağı için yüzde 7 faiz ödeyecekler demektir. Bir yandan da TL değeri düşüyor. Bankalar dış kredileri ya doğrudan doğruya döviz olarak veya TL'ye bozdurup kredi veriyorlar. Kur artışı bu yolda handikap oluşturuyor. Özel sektörün bankalara olan borçlarında aksama, doğrudan bankaları zora sokabilir. O zamanda bankacılık sektörünün döviz pozisyonlarına bakmak lazım. Bu nedenle bankalar dış kredilerini çevirmekte zorlanabilirler.

Üçüncüsü... Kamu bankalarının doğurduğu haksız rekabettir

Yönetim, ekonominin canlanması ve konut stoğunun erimesi için kamu bankalarını doğrudan diğer bankaları da dolaylı yoldan zorluyor. Enflasyon yüzde 11 yüzde 12 iken kamu bankaları yıllık yüzde 8'den kredi veriyor. Aradaki zarar hazine tarafından karşılanıyor. Oysaki özel bankalar zarar ederse iflas ediyor. Dahası bankalar eksi reel faizle kredi verince, bütçe açıkları artıyor. Ekonomik istikrar bozuluyor. Bundan bankalar da etkileniyor. Eksi reel faizle konut alanların zararını vergi verenler karşılamış oluyor. Ekonomide gelir ve kaynak dağılımı bozuluyor.

Sık sık değinirim... Bankalar ekonominin kan damarlarıdır. Bankacılık sektörünü popülizmden uzak tutmamız gerekir. Bu yolda kamu bankalarını özelleştirmek gerekir. Çiftçi, esnaf ve ihracatı desteklemek için verilen kredileri her banka verebilir. Faiz farkını da hazine karşılayabilir.

İbrahim Kahveci

Gelecek tahmini

Bizi nasıl bir gelecek bekliyor? Bu ekonomik krizi aşabilir miyiz?

Ya da krizi aşsak bile ekonomik kalkınma gibi hamlelerle refah seviyemizi kalıcı olarak artırabilir miyiz?

İsminde Adalet ve Kalkınma olan bir partinin döneminde neden en fazla 'Adalet' ve 'Kalkınma' sorgulanıyor?

Kurumlar ve kuralların çalışmadığı bir hale geldik. Siyasi liderler en fazla bunu konuşuyor. Kurumlar ve kurallar çalışmaz ise ne olur? Elbette yatırım ortamı oluşmaz ve işsizlik kalıcı hale gelir.

Ne yabancı gelir,

Ne de yerli yatırım yapar.

Çok basit bir kural aslında.

Hatta bu kadar basit başka ilişkiler de var.

İktisat bilimi 'Kıt kaynakların verimli kullanılmasını' amaçlar.

Kaynaklarımız kıt mı? Elbette kıt...

Öyle olmasa 'Kasadan tek kuruş çıkmadan yollar, köprüler, şehir hastaneleri yapıyoruz' niye denildi.

İyi ama ekonomi çok daha iyiiken bu 'kamusal malları' para yok diye müteahhitlere veren yönetim, kriz esnasında dahi bu müteahhitlere nasıl para bulup ödüyor? Demek ki Hazine Garantili Müteahhitlerin işi parasızlıktan değilmiş.

Covid-19 salgınında bile Kısa Çalışma Ödeneğinden Millete 5 milyar lira verilirken, birkaç müteahhide 6 milyar ödenebiliyormuş.

Şimdi durum ne?

Bir tarafta 45 dolar geçiş ücretli Hazine Garantili Müteahhit köprüsü bom boş duruyor. Ama diğer yanda o köprüyü geçmese bile parasını ödeyen Türk Halkı...

Burada sormak lazım: Bu işin verimliliği nerede?

Verimlilik aslında tüm ekonomi için geçerli. Kamu yatırımları nerede ise durma noktasında. Çünkü ödenek yok...

Kamu yatırım oranına bütçeden bakın...

Yatırım yoksa iş yok; yatırım yoksa işsizlik çok.

Hesap gayet basit.

Ekonomi çalışmıyor. Sadece para basarak, kamu bankalarından görev zararı ile ucuz kredi dağıtarak motoru ısıtıyoruz. Ama bu motor yük taşıyacak ve ekonomiyi ileri götürecek bir güçte değil. Çünkü verimsiz ve kuralsız bir yapıda çalıştırılıyor.

Bu olan ve olacakları çok basit kurallar içerisinde yazıyoruz. Yani olanlardan olacakları çıkarmak çok zor değil.

Birçok şey oluyor da bunları vatandaş duyuyor ve sonuçlarını analiz edebiliyor mu?

Mesela 'hain İMF' bize 2001 krizi sonrasında yurtiçinde yerli paramız TL ile borçlanın demiş. Sakın ha kendi ülkenizde dolar veya euro ile borçlanmayın demiş. Ama biz şimdi İMF'yi acayip suçlarken, iç borçlanmamızı dahi dolar ve euro ile yapmaya başlamışız.

Bunun ileride yaratacağı sorunları kim duyabiliyor?

Merkez Bankası çek kırdırma gibi bir şey olan swap ile bulduğu dövizlerle ayakta duruyor. Net rezervler ne olmuş? Yarın kurlar ne olacak? Nasıl bu dengeyi sağlayacağız?

Bilen var mı?

Yabancılardan döviz bile borçlanamaz noktaya geldik. Verilerimize güvenilmiyor. Bunun sonucunun yoksulluk olarak bize yansıdığını kim anlıyor?

İşin özeti şu:

Kendi hayatımızı ciddi şekilde kısır döngüye hapsettik. Ülkemiz çok ama çok büyük fırsat dönemini heba edip bitiriyor.

Milli söylemlerle aç karınlar avutuluyor ama ya evlatlarımız ne olacak?

İşte onları da bu yarını belli ‘karanlık geleceğe’ hapsetmeye kimin hakkı olabilir?

İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener’in söylediği gibi bitirelim: “Gençlere bir varlık değil, Hazine Garantili borçlar bırakıyoruz”

İçimiz rahatsa, evlatlarımızın gözüne bakarak bu karanlık tabloyu devam ettirebiliyorsak ne mutlu bize.

30 Haziran 2020, Salı **BAŞYAZI MEHMET BARLAS**

“Benden sonra her şey bozuldu” çizgisindeki muhalefet siyasetin gerçeğidir

Yıllar geçtikçe, demokratik siyasete ilişkin deneyimlerimiz de, bilgimiz de artıyor... Örneğin “**Vatan sevgisi**” ile “**Demokratik bilinç**” arasında uyumsuzluklar başlayınca, “**Muhalefet**” kavramının da yozlaştığını görebiliyoruz...

Gariplikler

Çeşitli açılardan muhalefet kavramını değerlendirdiğinizde, en acıklı durumdaki muhalefet türlerinden birinin sürekli seçim yenilgisine mahkum olmak şeklinde gerçekleştiğini görüyoruz. Bir diğer acınacak muhalefet türü ise bir dönem iktidarda yer aldıktan sonra uzaklaşanların “**Bizden sonra her şey bozuldu**” çizgisinde sürekli söylenmeleridir.

Çok deneyimli

18 yıldır iktidarda bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın insan karakterlerine dönük olarak sahip olduğu bilgi birikimi ve deneyimler, herhalde 18 yıldan çok uzun süreleri içerecek çeşitliliktedir. Birlikte yola çıktığı, aynı heyecanları paylaştığı ve başkaları için hayal gibi görünen özverilerle makamların dağıtıldığı bir sürecin sonunda, eski yol arkadaşlarının “**Benden sonra her şey bozuldu**” çizgisinde muhalefete geçmeleri, aslında acıklıdır.

Bir örnek

Bu çizginin aktörlerini biliyoruz. Örneğin bunlardan biri olan AK Parti kurucusu Abdüllatif Şener şimdi CHP'nin Konya milletvekilidir. Şener'in şimdiki konumunu “**15 asırlık İslam tarihinin en günahkar iktidarı Erdoğan hükümetidir.**” şeklinde ifade ettiği biliniyor.

Diğerleri

Erdoğan'ın cumhurbaşkanı yaptığı ve AK Parti iktidarının kilit görevlerinde yer alan Abdullah Gül ise, çok açık biçimde kendisinden sonra her şeyin ve bu arada ekonominin de bozulduğunu söylemekte. Gül'ün çizgisinde ve etkisinde bulunan Ali Babacan da, aynı söylemlerle partisinin politikasını açıklamakta. Ahmet Davutoğlu ise kurduğu partiyi daha farklı bir ideolojiye dayamaya çalışıyor.

Bütün bu tabloda bir de HDP-CHP ittifakının oluşturduğu muhalefet var...